

MŐRSZKA KRAJINA

Vérsztaeni, politicsni i
kulturni tjédnik.

MURAVIDÉK

Gazdasági, politikai és
kulturális hetilap.

<p>Szhája vszákó nedelo. Naprej placilo: 1/2 leta 24., 1/4 12., meszecsno 4. V zvuin- szto 70., V Ameriko 80 Dinare za edno leto.</p>	<p>Megjelenik minden vásár- nap. Előfizetési ára: 1/2 évre 24, 1/4 évre 12, 1 hónapra 4., Külföldre 70., Amerikába 80 Dinár évente.</p>	<p>Reditelsztvo i opravnistvo Szerkesztőség és Kiadóhivatal MÁRKISEVCI p. M.-SOBOTA Rokopiszi sze eszi posilajo i sze ne vrnéjo. — Kéziratok ideküld- dendők s nem adatnak vissza.</p>	<p>Cejna inseratov za □ cm: Izjave, poszlano, odprta pizs- ma 150., réden veliki 1—., máli oglasz 0-70 Din. i dávek. Pri vecskrát popúszt.</p>	<p>Hirdetési árák négyzett om- ként: Nyilttér és hasonlók 1-50, rendes hirdetés 1—., Apró hirdetés 0-70 Din. és az illeték. Többszörinél engedm.</p>
---	---	--	--	--

Nase solszto.

V-ménkanyi zadosztni szvedoucsb bi
znábidti nej prinásali naprej zaosztánye-
noszt nasi soul, ali vezdaj, gda je v „Nas
Doma“ ednom zádnym broji, niki nez-
náni sztrokovnyák v-pod gorányim iménom
napisanom ártikulusi tou dopuno, mogou-
cse de sze vredno z-tém brigati.

Nej szmo szamo edno pritozsbó csüli
od sztráni sztarisov, ka sze nyí deca kaj-
szi nenasvijo, ka z v zsítka potrejbni du-
govány kajszi nevejo, szamo peszmi i te-
lovádbo. Szküsenya tüdi zadosztno dájo trditi,
gda kre soule idoucsi nebi peszmi glász
napáno opazáca vüha. Tou potrdi, tüdi do
pízsnik „Nasega Doma“ gda právi: „po-
szebno pa znájo dobro popevati i telo-
vaditi.“

Szamo, ka szmo mí vesznicsanye, nam
touje nasoj deci nej szpejvanye, nej telo-
vadbo trbej prevecs forszejrati. Szpejvati
sze pri kukorcolúplenyi navcsíjo, telovadba
nyim je pa k-nyí telovnoj moucsi primer-
no delo. Nasa deca szo nej v-trétjega-pé-
toga stoka brezrásnoj hizsi privézani, ne-
go za nyí plúcsa i teja krepkenyé potrejbni
naturálni zrak zadobíjo vu szlobodnogibanya
zeléni trataj. Ov mesterszki sistem je szamo
nesistematicnoszt vesznicskoga solszta.

Vesznicska soula naj dosztojna boude
k-szvojemí pozványi, touje szploj vesznicska.
Nemo pravli, ka naj niti z-temi oszno-
vimi dugoványi ne szpoznajo to vesznics-
ko dejte vu tom vcsenyej, ali nej na teliko,
kabi té z-najvazsnejsega nikaj doszta nej
znao! Málivért, málimester, delavec, kí ne-
ma zatou zmosznosztí, ka bi szvoje dejte
tüdi vu szrejdnye soulo lehko dao, tisztoga
interess je tou, ka sze naj vu tej soulaj
navcsí zse vsza tisztá, ka vu zsítka denés-
nyi tezski razmeraj ga do bougsega pripela.
Tou pa nesztoji z-peszmi i telovadbe. Prou-
szti vesznicsar, naj obládati more zsítka
tezkoucsse je potrejbni dobrega racsúna-
znánya, pízsave i cstenyá, naj pa nezaosz-
táne od szvetá osznové znány, je potrej-
ben kaj znati od historije, geografije i
geologije.

Tou, ka je taksemi prouztomi deteti
potrejbno, menka, ali peszem i telovád-
ba je v prejdnosztí. Zsalibog, tou tüdi píz-
zec zagotóví, ali tou je nej nase decé prisz-
tnosztí v-dobrouto, nego szamo (postenyé
postúvanya vrednim) na lehkouto yucsí-
lov, kí rájsi vcsíjo to lezsejse, kak pa hasz-
novito z-trúdom z-veszeljom.

Tüdi po trdítvi toga neznánoga sztro-
kovnyáka, je solszta denésnyi sztális vu-
godnejsi, kak je búo pred zaszedbov. Csi

bi tak bilou, bi nájbole veszelilo, ali nej
je tak i sze je tá g. zmouto, ali je pa nej
zadosztni poználec razmer, gda právi: „Broj
soul je tisztá pa escse z gimnázijov vecs,
vucsítelov broj sze je pa dvakrátno povi-
sao.“ No i gdé je otovszke soule vucsítel-
szka moucs, stera soula brez toga more
príditi nanikoj i razlúcsane vézsi mála deca
po dúgi potáj do soule vu zimszki vodáj
zakaj szí morejo kvariti zdrávje? Adrian-
szka nouva soula zakaj nema vucsítela?
Hodosko vucsítelapítanye je zakaj nej re-
seno? Csi indri lehko vszí brezpedagogie
vucsítel, ka je nej máli zrok toj zaosztá-
nyenosztí solszki razmer, tak miszlimo, csi
szo té soule rávnocs v-szkritom mesztí, zá-
to bi tou priszestno generáció escse sze
najsao nikák vcsíti na „peszem i telovádbo.“

Soula je dnesz zse fundament zsítka
ali ktomi je potrejbna dobro pelana soula
i dobro vucsényé, nej szo pa zadosztna ta
dnéve tá odlásani vucsencí.

A mi iskoláink.

Kellő bizonyíték hiányában aligha hoz-
tuk volna elő iskoláink maradiságát, de
most, amikor a „Nas Dom“ egyik legutóbbi
számában egy, állítólag szakembertől eredő
közleménye ezen hiányt kiegészíti, talán
érdemes lesz rátérni.

PODLISZTEK.

Palko de sze zseno.

Paliva szrdcé sze je napunilo z-troustróm.
Lehka je dönok nej norija tá szrecse travina! . .
Zse sze je naprej vüpaó vu priszestnosztí i szko-
ron bezsecski je sou prouti Nevémbsovcam. Ráv-
no szo k-poudnévi zvonili gda je k-Juliskinim
prisao.

Mati je rávno konouple trla na dvoriszi,
prijaznivo primle junáka poklon i doj sztepé z-
fórtója pozderje, kak sze tou pred vrejdnim
gousztom sika i notri ga pela v-hizso.

— Rávno szí dobrega hipa prisao Pali:
Juliska obed kúha. — Uprav sze je tam vrsenila,
kak szta notri sztoupila i csi nyej je glih nej
zrouk vujsla kéoka od léknanya, telko je isztina,
ka je vu obrázi szploj erdécsa grátala.

Preci kak je mati z-Palkom v-hizso odísla,
vrouke je vzéla mácsko, stero je malo prvle za
niksega máloga süméta volo zbíla, gládila jo je i
jeszti nyej ponúdíla.

— Oh neboj sze mála cirmuska . . tá ti
dam moj tál. Jaj, da bi ti znála mála cirmuska
sto je prisao? . . . No hodi bli'ze, da te malo
policaj pobijem

Mácska je cseden obráz kázala, rávno bi
szí lehko znyouv cslovek v-gucs sztano, da je
Pali nikak, brezi rúma natíhoma pred Juliskov
pousztao.

— Jeli znás Juliska, zakaj szem prisao? —
píta tiho i na sinyeki bodoucsim pintlinom bra-
brá z-prszttámi.

— Sicz, tí grda mácska! — szkricsí Juliska
tak je jo brezi vszega zroka vkraj sztírala i

potom tak da bi jo v-csemeráj ploudíla, ona
tüdi za nyouv zácsa bejszati.

— No zdaj szo jo uprav lehko csakali!
Tesko je jo bilou naprej dobíti. V-ogradcscki
sze je za ribiszkiine i csrenszlove grmé szkríla,
— bejli piknyasztí gláve roubec szí je na zsa-
récsi obráz potégnoła, gda szo jo zezáváli.

Írávno té roubec bi rad doubó Pali za
membo szvojeja. Nej je tüdi bilou tou szledi
tesko doszégnoti. Juliska sze je nej odpovedá-
vala, mati je tüdi nej málala, ár sze je junák zse
zbugsaó, no pa to árendászta delo je rávno
prav prislo. Pali je tak sou domou z-bejlo pik-
nyosztim roubcom, kak te nájbíljzsenejsi mlado-
zsenec, na cejlom velkom szvejtí.

Od radosztí nyemi je erdécsi grátaó obráz,
ho pa vendár tüdi od dobrega vína, ár je tou
tüdi nej falílo pri obedi, iszkrite szo sze nyemi
ocsi i szprevejndne figure szo plészale pred ocsá-
mi nyegovimi, te ove od radosztí, te ete pa od
vína.

Kak je k-bábjoj ostarii prisao, té mále fi-
gure szo vsze naprej notri bejszale vu ostarijo.

— Eh zakaj nebi sou notri on tüdi edno
malo? Miszli Palko pri szebi. — Tak szamo
eden etaksi dén jeszte med vnougimi dnévi!

Notri je sou, pio je. Pri prvom litri sze je
escse za blájzsenejsiga obcsúto, od ovi je zse
divji grátaó, na szlejdnye pa celou bejszen.

— Igraj mojo nouto tí sztári Muszonya
Marci!

Pri obloki je edno sálno, pofárbani líc de-
klino zagledno, stera je rávno prav hipa prisla.

Poj notri Rejpnjek Mariska indasznya moja
luba. Pijva, — vészélva sze! Tá ti dam ete bejli
piknyasztí roubec.

Nevémbscvszki foringáske szo sze pá tü

sze pelali, zdaj zse prtí doumi, kameno vougelje
pelajoucsi.

— Ejnye, Palko, Palko! — notri szkricsi
na oblok na ocsi nyemi metajoucs Vszeradzna-
joucsi Miska: No tí szí lepou sou v-Nevémbs-
csovce!

Eh ka máram jasz za Nevémbsovce! Vínó
eszi! naprej z-mojov noutov. Plácsam ka kosta! . .

Vö je vzéo bankas i tá je szípaó, ka je v-nyem bi-
lou. Forintuszje szo sze tákobácali, tak da bi
vrajzsi koul pntácsje cili. Marci je je gori pou-
brao. Detelca je tüdi vöszpádnola. Repnyek
Mariska jo je vküpszklácsila.

Vszerad znajoucsi Miska medkonye csukne
i ercsé: No Palko zdaj zse lehko prides tí k-
meni kontraktus rédit.

V-zorje, kak sze je domá nadvoriszi z-
oumotnosztí prebúdo, nyemi je od hladnoga ve-
tra szívi grátaó obráz, košťtanovi vlaszje szo
szmecceni. Kak sze je príkláto domou, je nej
poumlo? Gláva nyemi je süméjla i cejli szvejt
sze je vrtio okouli nyega i komaj je prisao no-
tri v-hizso.

Bole bi bilou, csi bi nebi sou! Zse je tam
naposzteli najsao vöpresztrejto erdécsi zárocsni
roubec, steroja je vcseraj opoldné Juliski dao.

Zácsao szí je premislávati. Kak je prisao
on eszi? Nazáj bi ga poszlali? Tou je nemo-
goucsse — nemre bidti . . vejm te bejlopik-
nyasztí, steroga je od Juliske doubó je itak tü.
Pa escse stírlisztnáta detelica? Oh dabi bár
tiszte nebi zgúbo! Vsze je totá, nika nega! . .

Moutno glavou szí je doj nagno na eden
sztolec, premislávajoucsi szí . . . Kapa csi je on
nancs nej bio v-Nevémbscovci, nego sze nyemi
je vsze tou tak szamo szenyalo? . . .

Konec.

Nem egy panasz hangzott el a szülők részéről, hogy a gyermekeik alig tanulnak valamit, hogy az életben szükségelt tárgyakból alig vagy semmit nem tudnak, csak a torna és énekből. A tapasztalat is eléggé bizonyítja ezt a tényt, mert alig van óra, amikor az iskolák termeiből nem az ének hangjai ütnek meg a figyelő füleket. Ezt bizonyítja a „Nas Dom“ tudósítója is, „mint szakértő.“ amikor azt állapítja meg közleményében, hogy „különösen szépen tudnak énekelni és jó tornászok.“

Csak hogy mi falusiak vagyunk, nekünk sem az éneket, sem a tornászást nem kell tulságosan erőltetni. Az éneket a kukoricafosztásnál, a tornászást pedig a testierejéhez mért munkánál tanulja meg. A mi gyermekeink nincsenek a harmadik-ötödik emelet fülledt lovegőjű szobáira kényszerítve, de részükre a tudóknak és testnek edzésére szükséges szabad mozgása minden tekintetben természetes módon megadatik. Az ily mesterséges módszer csak a falusi iskola rendszertelenségére val.

A falusi iskola legyen teljes a falué. Nem mondjuk, hogy a legegység fogalmakkal ezen tárgyakból is megne ismeressék a falu gyermekét, de ne ugyannyira, hogy a legfontosabbikból aztán semmit ne tudjon. A földmives és a kisiparos a munkás kinek nincs módjában a gyermekét közép iskolákba járatni, annak az az érdeke, hogy a gyermeke az életben szükséges dolgokkal ismerkedjék meg. Ez pedig sem énekből sem tornából nem áll. Egy egyszerű embernek, hogy az élet nehéz viszonyaival meg tudjon birkózni, a jó számolás, írás, olvasás tudása kell s hogy egy kissé tisztában legyen a világ és természet ismeretekkel, a földrajz, természetrajz és történelem.

Ez, ami az ily egyszerű emberfia részére kellendő, hiányzik, de az ének és torna, az előtérben van. Sajnos ezt a cikkiró is elismeri, de ez nem a mi gyermekeink jövőjének javára szolgál, csak a tanítóság kényelmére (tisztelőt a kivételnek) akik inkább így, mint amazt a vesződésesebbet tanítanak buzgóbban.

Ugyanezen szakember megállapítása szerint az iskolaügy mai állapota sokkal kedvezőbb, mint volt a megszállás előtt. „Az iskolák száma ugyanaz, sőt gimnáziummal szaporonott, a tanerők száma pedig több mint megkétszereződött.“ Nem tudjuk milyen szakember írta ide az az egy tény, hogy nem eléggé jártas. Hát hol van az otovci-i tanerő, kinek hiányában megy tönkre az óriási épület s a szegény gyermekek télvíz idején a távoleső iskoláig rontják egészségüket? Hodosi tanítóügy miért rendezetlen? Adrijanci na g. új iskola épülete miért vesztegel üresen? Ha máshol tudnak alkalmazni pedagógiát nem végzett c. tanítókat, azt hiszszük, ha ezek eldugott helyen is vannak, azért ott is lehetnék a kis nebulókat „énekre és tornára“ tanítani.

Az iskola ma már az élet alapfeltétele, de ehez rendszeresített és jó tanítás kell, nem elegendők csak az időt elűtő tanulók.

Az utódállamok nyugdíjasa- inak ügye.

Az osztrák-magyar monarchia összeomlása óta a nemzetközi fórumok előtt többször felmerült a különböző utódállamok területén élő nyugdíjasok ügyének kérdése, amelynek rendezését a

békeszerződések imperative előírják. A háboru befejezését követő összeomlás óta ugyanis az a helyzet, hogy azok a nyugdíjasok, akik régebben Auszriától vagy magyarországtól kapták járandóságukat, most pedig Jugoszlávia, Csehszlovákia vagy a román állam kötelékébe vétették fel magukat, nagyrészt vagy semmiféle nyugdíjat nem kaptak, vagy ha kaptak is igen szórványosan és alacsony összegeket. Az egyes államok különböző címenek, — repatriálásra, állampolgárság rendezésére való hivatkozással — vonták meg a létminimumhoz szükséges nyugdíjösszegek kifizetését. Így azután ezalatt az idő alatt a nyugdíjasok valóságos kálváriát jártak s a legrettenetesebb nyomorral küzdöttek és küzdenek ma is.

A kérdés rendezésére most, ugylátszik, mégis történik valami lépés, mert mint Bécsből jelentik, az utódállamok, nevezetesen Jugoszlávia Ausztria, Csehszlovákia, Románia és Magyarország kormányai bizottságot küldtek ki, hogy a kérdést közös megegyezés alapján rendezzék. Az ankét, amelyen minden állam bizottsága kész javaslattal jelent meg, napok óta folyik. A különböző javaslatokból alakul ki majd a vita során az az egységes elv, melynek alapján a nyugdíjasok ügyét rendezni fogják.

Végleges megegyezés ezideig nem jött létre, az eddigi tárgyalásokból azonban arra lehet következtetni, hogy ez a nagy jelentőségű kérdés végre becsületes, emberi módon rendeződik.

Demokrati sze blízsajo k Radicovim.

V-beogradszki politicsni krougaj sze zsivo razpravlja novoszt, ka szo demokrati zavupali dr. Lukiniča blvsaga parlamentnoga predsvednika i dr. Perics poszlanca, ka sze naj v Zágreb pelata i tam sz Radicovimi prijatelmi naj gotove pogajenje zacsneta.

Demokrati sze na vszakoformo na tom tradijo, ka naj parlamenta v-rédnom zaszedanyi opozicionálni blokk sztvorijo i osztre napade zacsnego prouti vládi. Demokrati szo v-tom tak dalecs slí, ka escse sz tisztimi Radicsevcami szo pogajanya zacsnoli, kém szo veszcász kak „drzsávotvornim“ najvéksi naszproutniki bílí, csi bi sze akcija za opozicionálnoga blokka delo poszrecsilo. Pogajanya szo sze escse nej zacsnola, ali je vecs kak gvüšno, ka ta teva dvá odposzlanca v-krátkom zacsnola pogajanya sz Radicsovov partájov. Demokrati do po tom pogajanyi pá zacsnoli pogajanya sz klerikálcam.

Intereszantno je pa, ka demokrati za nicsesz vzemejo muzlimáne i je tak viditi ka v opozicionalnim blokí nescsejo zs-nyimi vküperdelati

Korosec klerikálni voditel je pred novinárami izjavo, ka je zse zvedo, ka sze demokrati blízsajo k Cöderalistom etak erkoucs: „Nej szam gvüšen v akciji demokratov, ár kak Radicske nej tak tüdi klerikálci nevörjemo zaisztino demokratszko zblízsanye, pa tüdi niti nescsemo zs-nyimi szküjno delati. Demokrati szamo tak lehko tou doszégnejo, csi tüdi i oni zavzemajo sztalís revizijo usztáve (alkotm.) Ár pa szo rávnocs demokrati tisztí kí nájbóle zagovárjajo »vidovdászko usztávo,« je szkoron vözaprejšto da bi sze za op. blokk poglihati mogli.

— Katonai zenekar kiegészítésére, a varaždi katonai ker. parság hirdelménye alapján, a vršči katonai zeneiskolába tanulók felvételnék. Feltételek M. Sobota-i okr. glavarstvon megtudhatók s az erre önk. jelentkezők ott jelentkezzenek.

A nemzetiségi pártok kezé- ben van a kormányhelyzete

Izgalom a parlamenti bizottságok választása előtt.

Beograd: A parlament új ülészakának megnyitása elé politikai körökben nagy várakozással tekintenek. Az ellenzéki közös listának — amellyel az ellenzéki pártok a parlamenti tisztikarválasztásánál a küzdelembe mennének — a sorsa még bizonytalan, de valószínűleg létrejön a megegyezés az ellenzéki pártok között.

Kevésbé bizonyos azonban a kormányparti blok egységis listája a parlament tisztikarának főleg pedig a bizottságok választásánál. — A dzsemjet és a németpárt ugyanis számarányának megfelelően több helyet követel és a németek sem fogják valószínűleg beérni azzal, hogy a pénzügyi bizottságban helyettes tagságot kapjanak.

Ha a kormány ennek a két nemzetiségi csoportnak a kívánságait nem teljesíti, ezek valószínűleg külön listákkal fognak a választásokba menni, sőt az sincs kizárva, hogy a kedvezőbb eredmény kedvéért a két nemzetiségi párt közös listával fog fellépni. Mindkét esetben azonban a kormány helyzete a bizottságokban ingtag lesz, mert ha a nemzetiségi tagok a kormány ellen fordulnak, úgy a kormány kisebbségben marad.

Az ellenzék egész tisztán látja már a kormány súlyos helyzetét és különösen a demokrata lapok máris nagy lármát csinálnak azért, hogy a kormány újabb engedményeket fog tenni a németeknek. A dzsemjet-párt körében szintén elégtelenség támadt a párt kormánytámogatása miatt.

Radics megint nyilatkozik

Radics István — aki még mindig Londonban tartózkodik — jellegzetes leveleit már ritkán küldi hiveinek Zagrebba. Legutóbb azonban Radics nyilatkozott a sarajevói »Narod« munkatársa előtt. Nyilatkozatában — mint Sarajevóból jelentik — kifejezi azt a reményét, hogy a centralista blokk még sokáig tartani fogja magát, mert a körülmények erre kényszerítik. Ami Korosecet illeti, Radicsnak az a véleménye, hogy a klerikális-párt vezére nem elég energikus és ezért vissza kellene vonulnia, hogy helyére fiatalabb és erélyesebb politikus kerüljön. A szerbekkel nehéz tárgyalni — mondotta Radics — mert azok Nagy-Szerbia eszméjének a hordozói, mégis reméli, hogy a szerb paraszt egészséges ösztönnel belátja a megegyezés szükségességét és függetleníti magát mai vezetőitől, akik nem is szerbek, hanem elszerbesedett örmények, csincsárok és görögök.

GLASZI. — HIREK.

— Državna borza dela v Murški Soboti sporoča da se je od 1. januarja do 6. oktobra 1923 poslužilo zavoda 13 083 strank in sicer 6484 delodajalcev in 6599 delavcev. Posredovanj se je izvršilo 6090. Polovično vožnjo je dobilo 1814 delavcev. V-tekočem letu pomajkanja dela ni bilo opaziti v nobeni sztroki. V veliko olajšavo je bilo to da je odšlo nad 3000 delavcev na Državno veleposestvo »Belje« in na druga veleposestva v Slavoniji, Vojvodinji, Bački in Banatu, kje so si delavci zaslužili lepe količine žita in tudi mnogo gotovega denarja.

— »Kleklnov namesztnik« Švikaršič, kí je od nasi lüdi kak »financ v-zsákli« poznani i tak, ka je szirmacseki zse sinyek tüdi trdi grátao od gizde, nyemi kak Kleklnov namesztnik. Zđaj sze nyemi pa poneszrecsilo, ár szo ga klerikálci, kak partáj-

szkoga tájnika v M. Soboti vöbrsznoti. Szirmák Švikaršič je nej znao tak szkrivati hiudobne poti kak sze pejnzei po krivoj pouti szprávlajo, csirávno sze je tou od klerikálna sziranke vcsio. Nej je meo escse zadoszne praksze v-tom. -- Malo je szramouta z tákse „velke csészti“ nazáj k financam idti ali mogao de, ár je escse mládi. Vö szo ga záto lücsili, ár je sztém, ka je v Ameriki za partájo pejnze steo pobérati »brez sztrankinoga odobrejnya,« je mogoucse na szvoj haszek steo obrnouti.

— **Szmrt márke.** T. m. 11.-ga szo v cürihi z börze z-briszali nemsko márko, ár je zse po szedmi nulaj na ouszmo sla i tak je zse brezvrejdnosztni posztála. Té dén szo v Berlini zse pét pa pou milliárdov márk dávali za eden dollár i — 65 million za eden dinár. Pri toj szlajvoj valuti je nemske vláde nakanejnye, da »zemlisko valuto« vpela notri.

— **Siftár Géza** poszlánec, ki je z klerikálnim programom büo odebráni, je presztoupo k-vládnoj radikálnoj sztranki (partáji).

— **Mrtelnoszt.** Szakonyi, vpokojenoga vodjo zemlj. knige v M. Szoboti, zsená roj. Szeredy je t. m. 17.-ga po krátkom betéji vö preminoula. Vu preminoucsój g. Dr. Brandieu Silvius vracsitel szvojo punico zsaliva. Pokopáliscse je t. m. 19.-ga sz velkim táljemányom bilou.

— **Bakovci.** Vecs decskov med pitjem v-krcsmi sze je szvadilo i je do bitja prislo. Med tém je Cservék Mátyás szvojemi pajdási napomoucs sou, gda ga je Titán József decsko tak szmekno z-zsepnim nozsom v lejvo plecse, ka sze je Cservék z-tezskov ranov v-spitao mogo dati v M. Soboto. Prigláseni je.

— **Szlúzske dekle szreca.** V-pivnici (Vojvodina) szlúzsi edna mladoletna deklicska Hemela Éva, ki je obvescsena od oblászti ka je nyéni ocsa, ki je zse 12 lejt v Ameriki, pri fabricsnom ognji mrtev i je tak sz prisparanimi i od fabrike doblenov odskodninov vküper nihao na nyou i na dvá brata 180.000 Dollárov, ár je tüdi za szmrt szakolejrani büo. Tak je v szlúzsecske dekle naednouk velika bogátkinya posztála.

— **Szoldacske mnzikante.** Komanda Varaždinskog vojnog okruga je pod broj 23590 z dne 28. 9. 1923, semkaj zapsosila, da se vsem občinam objavi razglas — konkurs za sprejem pripravnikovojencev v vojno godbene šolo. v Vršču. Pogoji za sprejem v omenjeno šolo so razvidni pri lukajšnem glavarstvu; županstvom se naroča, da obvesti vse one mladeniče oziroma njih stariše, ki bi prišli v poštev in bi se prostovolno javili za vstop v omenjeno vojno godbeno šolo.

— **Siftár Géza** klerikálistpárti programmal megválasztott orszgy.-képviselő a klerikálistpártból kilépett s a radikális kormányzópartba belépett.

— **Svikarsics** nevü M. Sobota-i klerikális pártroda titkárját, mert meg nem engedett uton s a párt tudta nélkül kért amerikaiaktól a párt részére pénzt — egyszerüen kidobták. Helyébe a hirhedt bogojinaai Horvát nevü főagitátor került.

— **Bakovci.** Több legény a korcsmában idogálás közben valamin összeveszett s verekedésre került sor. Cservék Mátyás egyik barátja védelmére lépett, mire Titán József nevü legény Cservéket a vállán úgy megszurta, hogy sulyos sebével a M. Sobotai kórházba vitték. Titán ellen az eljárás megindított.

— **Halálozás.** Szakonyi M. Sobota-i nyug. öv.-vezető neje szül. Szeredy f. hó 17-én rövid betegség után elhalt. A megboldogultban Dr. Brandieu Silvius orvos anyósát gyászolja. Temegetés f. hó 18-án nagy részvét mellett ment végbe.

— **All. munkás börze** M. Sobota jelenti, hogy 1923. január 1-től irodája 13.083 ügyfelet szolgált és pedig 6484 munkaadót és 6599 munkást. Szerrel járt 6090 közvetítés. Féláru vasutijegyét

1914 munkás kapott. — F. évben munkahiány nem volt tapasztalható egy szakmában sem. Nagy könnyítésül szolgált az, hogy több mint 3000 munkás nyert elhelyezést a »Belje«-i állami gazdaságban s egyéb nagybirtokokon Slavóniában, Vajdaságban, Bácska és Bánátban, hol a munkások szép mennyiségben szolgálták meg gabonát és pénzt egyaránt.

— **A márka halála.** A zürichi táviró csütörtökön nem jelezte a német márka tőzsdei árfolyamát: A zürichi tőzsdén október 11-én, a háborus kapituláció ötödik évfordulójának közvetlen küszöbén és alig két héttel Németország második kapitulációja, a ruhrvidéki ellenállás megszüntetése után — a német márka jegyzését beszüntették. Hét nulla után a nyolcadikhoz érkezett volna a csütörtöki napon a márka zürichi értékjelzésének számsora, hiszen a márka fantasztikus zuhanásának szédítő tempójában, szerdán este Berlinben már egy milliárd márkát adtak egy svájci frankért, öt és fél milliárdot a dollárért és — hatvanöt millió márkát egy dinárért.

— **Bali Mihály nyugalomba vonul.** Budapestre jelentik: Pár hónappal ezelőtt az igazságügyminisztérium a budapesti ügyészség útján felszólítást küldött Bali Mihálynak, hogy vegye át hivatalát, vagy adja be nyugdíj iránti kérvényét. Bali orvosi bizonyítványt küldött a hivatalos felszólításra, amelyben bizonyítja, hogy évekig sulyos bélbaj kínozta, most azonban már egészséges, átveszi hivatalát. Így is történt, legutóbb már Bali Mihály akasztotta fel a gyűjtőfogház udvarán Fazekas József rablógyilkost. Bali még egy évig marad meg állásában, ekkor tölti be ugyanis negyvenesztendősi állami szolgálatát, amely után teljes fizetése jár nyugdíjképpen.

— **Bukarestben nagy politikai összeesküvést lepleztek le.** A Cseh Sajtóirodának jelentik Bukarestből: Az itteni lapok jelentése szerint a rendőrség hétfőn éjszaka néhány helyen házkutatást tartott és ez alkalommal fegyvereket és egyéb összeesküvéshez szükséges anyagokat foglalta le. Nyolc embert, javarészt diákokat letartóztattak, mert az volt a szándékuk, hogy kedden merényletet követnek el egyes miniszterek és politikai személyiségek ellen. A városban az összeesküvés felfedezése következtében nagy az izgalom. A vizsgálat eredményét feszült érdeklődéssel várják. A román belügyminisztérium ezzel kapcsolatban a következő jelentést adta ki: Október 8-án összeesküvést fedeztek fel, amelynek az volt a célja, hogy néhány politikai személyiséget meggyilkoljanak. A bűnösöket, köztük Codreanu és Matta ismert antiszemita diákokat letartóztatták. Részletes beismerő vallomást tettek. A vizsgálatot folytatják.

— **Olcsóbb lesz a pálinka.** A radikálistpárt hétfőn délután ülést tartott, amelyen a kormány valamennyi tagja részt vett. Az ülésen az illetéktörvény módosításáról volt szó, amiről a klub még nem is tanácskozott, annak ellenére, hogy a pénzügyi bizottság már meg is szavazta a kormány javaslatát. A tárgyalás során elfogadták a klerikálistpárt által ajánlott módosításokat. A marhalevelek díját az eredetileg javasolt 20 dinár helyett 10 dinárban állapították meg. Ezenkívül beiktattak egy szakaszt, melynek értelmében mindazokat, akik ingatlanadásnál illeték-megtakarítás miatt a tényleges eladási árnál kevesebbet vállalnak be, százezer dinárig terjedő pénzbüntetéssel sújtják. Elhatározták továbbá, hogy a szeszfőzési illetéket az egész országban egységesítik és a Szerbiában érvényes mértékre szállítják le.

— **A pálinka törvény.** A pénzügyminiszter szerdán beterjesztette a fogyasztási adó-törvényt módosító javaslatot. Legfontosabb része az, amely a pálinka fogyasztási adójáról intézkedik. A módosítás szerint azokban az országrészekben, ahol a pálinka fogyasztási adója hektoliterenkint husz dinár volt, az adót a forgalombahozatalkor kell fizetni. Saját földjén termelt anyagokból előállított pálinkája után a termelő csak akkor köteles adót fizetni, ha eladja, vagy más uton értékesíti. Ellenben olyan pálinka után, amelyet nem a saját földjén termelt anyagokból állított elő, akkor is

köteles adót fizetni, ha nem hozza forgalomba. A módosítás könnyítéseket csak azok számára tartalmaz, akik saját földjükön termelt nyersanyagokból saját használatukra állítanak pálinkát elő. A javaslatból hiányzik az egységesítésre irányuló törekvés, amelyet kormánykörökben hangsúlyoztak és Szerbiában, valamint Montenegróban ezentul is alacsonyabb lesz a fogyasztási adó kulcsa.

SPORT.

LSC. — Hasena — ČŠK. meccs Dolnja Lendván. 6:5—3:1. Az elmúlt vasárnap a lendvai hasena bemutató mérkőzését általános érdeklődés előzte meg, mely alkalomra számos čakoveci vendég érkezett. — Félnégykor a bíró sipjelére a mérkőzés megkezdődik, kedvezőtlen szélfuvás közepette a čakoveciek kezdésével. Hosszas eredménytelen küzdelem után Čakovec Hirson I. által a lendvaiak kapujába dobja a vezető golt, majd a 20-ik percben még egyet. A lendvaiak csatársora erre erős támadásba lép s a 22. percben Teke Ilonka čakovecnek védhetetlen golt dob. Közvetlen a félidő végén Hirson I. a hatos vonalról ismét golt dob. — A második félidő Lendva kezdésével az 5. percben Teke Ilonka »bravuros leszökése« révén újabb golt dob, majd a 12 percben egyenlít. Hirson I. a tőle elvárt tudása folytán a lendvaiaknak a 16. és 19. percben váratlan fordulattal goloikat dob. Erre nehéz küzdelem fejlődik ki, Lendava Hadrovics Gizus ügyes technikája révén fölénytel játszik s ellenfele kapuját állandóan ostromolja. A 20. percben Teke Ilonka ismét golt dob, 22. percben Hadrovics egyenlít. Közvetlen a befejezés előtt Hirson I. a čakoveciek győztes golját dobja. — A játék mindvégig szép mezőjátékban folyt le. Kiténtek a lendvaiak részéről: Hadrovics, Teke, Elefant, és Révész, — a čakoveciek részéről: Hirson I. és II., Gerencsér Olga. — Elismerést érdemel a két kapus Szocsics Paula és Eppinger Mucus, előbbinek remek védeése mentette meg čakovecot a biztos vereségtől. — Bíró Eppinger B. volt.

V soboto zvečer svira ciganska godba

KINO v Murški Soboti

V soboto 19. okt. ob 8 uri zvečer, v nedeljo 21. okt. popold. 3, zvečer 8 uri:

Američki aristokrati

Šala u 4 čina

Im Greisenasył

Vstopnina:

Gornje lože 8— Dinár, spodnje lože 7— Din. in II. prostor 3— D.

Lastnik kina GUSTAV DITTRICH

Bei der Samstag-Abendvorstellung Konzert der Zigeinerkapelle. (Baranja)

FLISZAR PAVEL vörar

v M. SOBOTI (Pri Turk krcsmi)

Dobijo sze vszakevrzte vöre po niszikoj cejni i vöre sze poprávlajo sz ednoletnov garancijov. Dobijo sze „Batrije“ i „Kaménye!“ Küpi zlát i szrebro!

KLAVIR

NOUVI EHRBAR. FINE KONSTRUKCIJE SZ METÁLNOV RÁMOV, CSAREN SZE ZA 38.000 Din ODDÁ.

MARIBOR, GOSPOSKA-ULICA 46. PARTFR.

Gazdálkodás

A veszettség.

Irta: Nemes Miklós állatorvos, M. Sobotán.

Fiatalabb állatokon a harapás ideje után hamarabb jelentkezik a betegség. — Vannak állatok, melyekre a ragályozó anyag nem képes nagyon erősen hatni, sőt mesterségesen is nagyon nehezen fertőzhető. — Ezek természetüktől immunok, de ilyenek igen ritkák. Hasonló kivételeket a nagy természetben elég gyakran lehet találni. Hogy hevenyében egy példát is felhozzak, vegyük a diót: Mindenki talált már olyan kemény és vastagfalú diót, amely az *átlagos*, sőt a *fokozottabb* zuzó erőnek is ellenállt. Csak a tulnag erő ropogtatja szét (de legtöbbször össze) a rendesnél keményebb dióhéjat. — A zuzó erő a betegség, a dióhéj az ellenálló képesség.

Egyesek, — talán kisebb fokban, — meg is betegszenek, de kigyógyulnak és így lesznek immunisak. Hiába próbálja a betegségbuvár, — füle tövét vakarva, — megveszíteni a kísérleti állatot, minden erőlködése kudarcot vall.

A betegség kifejlődése, növekedése úgy történik, hogy a marással az idegek (nem a vér! amint azt a sertésorbáncnál leirtam,) fertőződnek. Ezen idegekben telődik és terjed lassan a szaporodás arányában a veszettség láthatatlan gombája felfelé, a gerincagy vagy agyfelé és lefelé. Az elágazódások mind megtelődnek vele, sőt a gerincagyba érkeve, mintegy kifolyik belőle az ellenkező oldal idegszálaiba. — Így kerül a nyálmirigyekbe, (az ellenkező oldaliba is,) a nyálba, még mielőtt a fertőző anyag az agyba érkezik és okozza a betegség észrevehető tüneteit. — Így most érthető, hogy miért veszélyes a marás már 2—5—8 nappal a betegség kitörése előtt. Amint a fertőző anyag az agyba jutott, az ott levő idegsejtekkel is egyesül, azok megtelődnek vele. Ez a megtelődés a sejtekre persze nem közömbös, azok ingerületbe jönnek. — Aszerint, amint az agyban lévő különféle működésű idegsejtek az egyes állatokban erősebb vagy gyengébb vegyületi vonzalommal bírnak a veszettség okozója iránt, aszerint jelentkeznek különféleképpen a betegség tünetei az állat magatartásában. Eleinte az idegrendszer felélénkül, éppen úgy, mintha a bor ingerelné a sejteket, de később működni nem képesek, — mint az alkohol mérgezésnél, — öntudat zavar és hűdések jelentkeznek. Végül e megtámadott sejtek elhalnak, ami lázat, bővizelést, cukorvizelést okoz. A hőszabályozó központnak működési zavara, hőszüljedést is okozhat. A légző központ (agysejtek, melyek a légzést okozzák) zavara miatt nehéz légzés észlelhető, amelynek fokozódásával a lélekzés megáll, az állat megfullad, — meghal, átalakul.

A veszettséget okozó, eddigelé láthatatlan gomba, elvégezte Isteni rendeltetését. Ha a beteg állat más állatot megmart, azt mondjuk, hogy *a gomba, gondoskodott fájának fenntartásáról, utódjáról*, ellenkező esetben utód nélkül kell néki is azzal az állattal együtt, — amelyen élőködött, — átalakulni, és megkezdheti más alakban, talán, — az eddigi emberi felfogásunk szerint, — szelidebb rendeltetéssel az újabb életét.

Ha a veszettségben elhullott állatot felboncoljuk, semmiféle olyan jellemző elváltozást nem találunk, amelyről (ha a beteget a betegség tartama alatt nem láttuk) megállapítható volna a veszettség fenforgása. Ezért nem tanácsos a maró állatot *azonnal* kiirtani. De nagyon természetes, hogy azon esetben, ha az állat *biztos helyre el nem zárható*, lánkra nem akasztható, szóval ártalmatlanná másképpen nem tehető, hogy nem marad más hátra, mint annak kiirtása. A veszett állat gyomrában sokszor találhatók a legkülönbözőbb emészthetetlen tárgyak: fa, széna, kavics, szőr stb. Ezek gyanút kelthetnek a boncoló állatorvosban, hogy az állat veszett lehetett, de ez *nem biztos!* — Egy „Negri“ nevű tudós e tudományhiányon segíteni akart és

borotva éles késsel, amelyet masinába fogott, — mert a keze remegett, — a lehető legvékonyabbra lemezelt, szeletelte a veszett agyat. (Ezek az agyszettek vékonyabbak a cigaretta papirosnál, hogy minél átlátszóbbak legyenek.) Bizonyos festékekkel megfestve őket, a mikroszkópium alá helyezte. Egyszer csak észre vette, hogy az agynak egy bizonyos részében, — melyet „ammonsarvnak“ neveznek a boncolók, — igen sok apró sejtecskék „testecskék“ vannak, amelyeket egészséges állat agyában eddigelé nem találtak meg a kíváncsi kutatók. — Ennek alapján, a tudomány mai ismeretei szerint jogosan mondhatjuk, hogy az az állat, amelynek agyában e Negri testecskék feltalálhatók: *veszett volt*. Ennek az ellenkezőjét azonban nem szabad állítani, ha nem találunk Negri testecskéket, hogy az állat *nem volt veszett*, — mert ezek a testecskék különböző nagyságúak. Vannak olyan picinyek, amelyek a legerősebb nagyító alatt is már-már alig láthatók, tehát feltehető, hogy vannak láthatatlanok is! Hogy ezek a testecskék maguk a betegség okozói, avagy ezek csak a veszettség miatti képződmények, azt még nem tudjuk.

Amint már említettem a betegség tünetei állatonként és egyénenként nagyon különbözők. A betegség a harapástól számított 2. héttől—3 hónapig, sőt hosszú idegekkel rendelkező, nagy testű állatoknál még ennél is tovább lappanghat. Ez idő alatt telődnek az idegek a méreggel, de az állaton semmiféle betegséget nem látni. Közben (ugylátszik, mert a harapott seb viszkett) az állatok, — különösen a kutyák, — vakarják, nyalogatják később harapdálják a viszkettő sebet. E lappangási idő elteltével az állat viselkedése megváltozik. Az étvágy szeszélyes, az izlés, bél-sár-ürítés, a vizelet-ürítés hol rendes, hol kihagyó. A kedélyhangulat egyszer feltűnően csendes, nyugodt, (Ezt nevezik „csendes dühnek“) máskor tulságosan emelkedett, jókedvű. A kutyák ok nélkül ugatnak, összerézzenek, fekhelyüket változtatják, hívásra nem engedelmessékednek. Órák mulva a legkisebb dolgok ingerületbe hozzák őket „dühbe gurulnak“.

(Folyt. köv.)

Trzsne cejne. Kereskedelmi árak.

Blágo — Áru.

100 kg. Psenica—Buza	K	1300—
» » Zsito—Rozs	»	1100—
» » Ovesz—Zab	»	1100—
» » Kukorca—Tengeri	»	1100—
» » Proszou—Köles	»	1200—
» » Hajdijna—Hajdina	»	—
» » Graoka—Bükköny	»	2000—
» » Otroubi (psen.)—Korpa (buza)	»	900—
» » Szenou—Széna	»	400—
» » Graj—Bab	»	2400—
» » Krumpise—Burgonya	»	300—
1 kg. Lenovo sz.—Lenmag	»	22—
» » Detelcsno sz.—Lóhermag	»	—

	III.	II.	I.
» » Bikovje } —Bika	45—	55—	60—
» » Telice } —Üsző	45—	55—	60—
» » Krave } —Tehén	28—	40—	50—
» » Teoci } —Borjú		65—	74—
» » Szvinyé } —Sertés		80—	90—
» » Mászt I-a—Zsirf-ö			216—
» » Zmoucsaj—Vaj			140—
» » Spej—Szalona			176—
1 Belice—Tojás			7—

Pejnezi — Pénz

1 Dollár	=	Kj 339—
100 Kor. Budapest	=	» 188
100 Kor. Becs	=	» 49
1 lira	=	» 1568
Zürichben 100 Dinar	=	» 655

HRANILNICA v MURSKI SOBOTI
Prej — Ezelőtt
MURASZOMBATI TAKARÉKPÉNZTÁR
(SZTÁRAGASZA)

Stampano v „Prekmurski Tiskarni“ v Murski Soboti

Z VRSÁVA VSZE BANCSNA DUGOVÁNYA
MINDEN BANKSZAKMÁBA VÁGÓ ÜGYET
LEBONYOLIT.
V ZÉZI ÉRDEKKÖZÖSSÉGBEN
Z-JADRANSKA BANKA BEOGRAD—AL

Podgovornik, lásztnik i vödányik Kühar Stevan Márkisevci.

Novoszt! Naznányam Ujdonság!

postüvanomi obcsinsztvi, ka szam oudpro razodajálnico za vszákovrsztno **marmorno grobovno kaménye** (krízse) prejk kath. cérkvi v Zelko-vom hrámi v Murska Soboti

JOSEF MOČNIK
KÖFARAGÓMESTER
MURSKA SOBOTA

Értesitem a n. érdemü közönséget, hogy Murska Sobotában a Zelko-féle házban (kath. templom átellenében) **SIRKÖ** raktárt létesítettem, ahol is legolcsóbb napiáron minden minőségű és kivitelű sirkövek állandóan kaphatók.

RED STAR LINE

Antwerpen—New-York

s čuvenimi belgijskimi parobrodi

„BELGENLAND“

najnovější, največji in najhitrejši parobrod Red Star Linije

Največja udobnost, najmodernejša urejenost v kabinah in tretjem razredu.

IZVRSTNA HRANA.

Vsa pojasnila dajajo brezplačno zastopstva

RED STAR LINE:

BEOGRAD, Karadjordjeva lica broj 91.

ZAGREB, Trg I. broj 16. št.

LJUBLJANA, Marijin trg 2.

GRUŽ, Obala.

BITOLJ, Bankarska ulica broj 12.

Na debelo! Na drouvno!

Naznányam

postüvanomi obcsinsztvi, ka szam oudpro

trgovino z vinom

na debelo i drouvno i sze dobi vszáké-
○ féle vino po nájfalejšoj cejni. ○

VEREN STEVAN, MÁRKISAVCI.

Hirdessen a

Mörszka Krajiná-ban

mert hirdetései eredménnyel járnak